



Tendències d'acció, tipus d'esport i estil de l'entrenador en dones esportistes

José Antonio Cecchini¹ , Antonio Méndez-Giménez^{1*} ,
 Javier Fernández-Río¹ , Alejandro Carriedo¹ i Beatriz Sánchez-Martínez¹

¹ Universitat d'Oviedo. Facultat de Formació del Professorat i Educació. Departament de Ciències de l'Educació. Oviedo (Espanya).

Citació

Cecchini, J.A., Méndez-Giménez, A., Fernández-Río, J., Carriedo, A., & Sánchez-Martínez, B. (2022). Tendencias in Action, Type of Sport and Training Style in Sportswomen. *Apunts Educación Física y Deportes*, 149, 63-72. [https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.\(2022/3\).149.07](https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.(2022/3).149.07)

Editat per:

© Generalitat de Catalunya
 Departament de la Presidència
 Institut Nacional d'Educació
 Física de Catalunya (INEFC)

ISSN: 2014-0983

*Correspondència:

Antonio Méndez Giménez
mendezantonio@uniovi.es

Secció:

Pedagogia esportiva

Idioma de l'original:

Castellà

Rebut:

20 de setembre de 2021

Acceptat:

17 de febrer de 2022

Publicat:

1 de juliol de 2022

Coberta:

La pràctica esportiva en la infància afavoreix el creixement i la salut emocional dels infants.
 © Kablonk Micro. AdobeStock

Resum

L'objectiu principal de l'estudi va ser analitzar si hi ha diferències en les tendències d'acció (assertiva, agressiva i de submissió) de dones esportistes en funció del tipus d'esport que practiquen (contacte, no contacte). Les investigacions suggereixen que les participants en esports en els quals no hi ha contacte físic amb l'adversari mostren un raonament més madur sobre dilemes morals de tendències d'acció en l'esport que les participants en esports de contacte mitjà-alt. 272 dones esportistes (149 d'esports de no contacte físic; 123 d'esports amb contacte físic) amb edats compreses entre 11 i 16 anys ($M = 13.48$, $DT = 1.93$) van contestar a tres qüestionaris. Es van provar diferents models lineals generalitzats i en tots ells el tipus d'esport (contacte, no contacte) va predir les tendències d'acció assertiva i agressiva en l'esport en presència de les tendències d'acció assertiva i agressiva en altres contextos (tret) i de l'estil interpersonal de l'entrenador. Els resultats suggereixen que el tipus d'esport practicat modela les tendències d'acció relacionades amb dilemes morals en dones esportistes.

Paraules clau: agressivitat, esport, estil interpersonal, gènere, raonament moral.

Introducció

En els últims anys ha sorgit un creixent cos de literatura teòrica i empírica per abordar l'estudi de les relacions entre el pensament, les tendències i l'acció moral i la pràctica de l'esport (Nascimento Junior et al., 2020). Per examinar aquestes relacions els investigadors han fet servir diferents estratègies que presentem a continuació juntament amb els resultats obtinguts:

a) Anàlisis comparades:

a1) Entre esportistes i no esportistes (p. ex., universitaris que practiquen esport *versus* universitaris que no practiquen esport). Els jugadors universitaris de bàsquet van raonar en un nivell menys madur que els seus homòlegs no esportistes (Bredemeier i Shields, 1984), tant en el raonament sobre dilemes morals en l'esport com en altres contextos (Bredemeier i Shields, 1986).

a2) Entre diferents tipus d'esport (p. ex., esports d'alt contacte *versus* esports de baix contacte). Els participants en diferents tipus d'esports no van mostrar diferències significatives en el desenvolupament del raonament moral (Proios et al., 2004). Els universitaris participants en esports individuals van mostrar un nivell més alt de raonament moral que els universitaris practicants d'esports d'equip (Priest et al., 1999). Els practicants d'esports d'equip van mostrar nivells més baixos de preocupació per l'oponent que els practicants d'esports individuals (Vallerand et al., 1997).

a3) Entre diferents nivells de pràctica esportiva (p. ex., esportistes d'elit *versus* esportistes en formació). Els esportistes d'elit van mostrar un raonament moral més pobre que els esportistes en formació (Shrout et al., 2017). Una cosa similar es va observar entre jugadors professionals i amateurs d'handbol (Fruchart i Rulence-Paques, 2014).

b) Estudis correlacionals entre el grau d'implicació esportiva i el pensament, les tendències i l'acció moral en contextos d'esport (p. ex., relacions entre els nivells de pràctica esportiva i joc net). Els nivells de participació dels nens en esports d'alt contacte i de les nenes en esports de contacte mitjà van correlacionar positivament amb un raonament moral menys madur i una tendència agressiva més marcada (Bredemeier et al., 1986). En esportistes universitaris la participació en esports de contacte mitjà-alt es va relacionar amb nivells de joc net inferiors en l'esport (Cecchini et al., 2007).

c) Estudis explicatius que proporcionen un sentit de comprensió del fenomen a què fan referència els resultats obtinguts en els estudis descriptius i correlacionals (p. ex., el paper que tenen les orientacions de meta en el funcionament moral). Per explicar aquests resultats, els investigadors van analitzar les influències de variables personals i contextuals des de diferents contextos teòrics. Entre les primeres van

observar, per exemple, com les orientacions de meta i les orientacions d'esportivitat tenen un paper crític en el raonament moral (Shrout, 2017). A més, que la participació en esports de contacte prediu positivament l'orientació a l'ego, que al seu torn prediu baixos nivells de funcionament moral (Kavussanu i Ntoumanis, 2003), o baixos nivells de joc net (Cecchini et al., 2007). I també, com la motivació autodeterminada prediu positivament les orientacions de l'esportivitat que successivament prediu l'agressió en l'esport (Chantal et al. 2005). L'orientació de competència igualment va ser un poderós predictor de l'esportivitat (Shields et al., 2016).

Entre les variables contextuals es va analitzar el clima generat pels pares, companys i entrenadors. Per exemple, el clima de rendiment en les sessions d'entrenament va predir significativament baixos nivells de moralitat en l'esport, mentre que la percepció del clima de mestratge va predir un raonament moral més madur (Miller et al., 2004). També es va observar que la relació entre el clima d'aprenentatge/gaudi iniciat per la mare i el pare està associada moderadament i positivament amb l'actitud prosocial (Wagnsson et al., 2016). Altres estudis van abordar els comportaments de control per part de l'entrenador i van observar que aquest prediu la frustració de les necessitats psicològiques bàsiques de l'esportista, fet que al seu torn prediu un baix funcionament moral i les intencions de dopatge/ús de dopatge (Ntoumanis et al., 2017). També s'ha trobat una relació indirecta entre la metapercepció de competència de múltiples tercers significatius i les diferents orientacions cap a l'esportivitat (Cecchini et al., 2014). Delrue et al. (2017) van mostrar com la variació de la frustració de les necessitats psicològiques bàsiques dels esportistes per part de l'entrenador es va relacionar d'un partit de futbol a un altre amb la variació en el comportament antisocial amb l'adversari. Així mateix, una altra variable que s'ha tingut en compte és l'atmosfera moral de l'equip. Per exemple, es va observar que les percepcions dels esportistes sobre l'atmosfera moral del seu equip van tenir un efecte significatiu en el funcionament moral (Kavussanu et al., 2002), i que una atmosfera moral favorable es va associar positivament amb un comportament més prosocial en l'esport (Rutten et al., 2011).

Sobre la base d'aquests antecedents i, considerant el fet que el pensament, la tendència i l'acció moral relacionada amb l'esport també depèn del gènere dels participants (Martin et al., 2017), l'objectiu principal del present estudi va ser analitzar si hi ha diferències en dones joves esportistes en les tendències d'acció (assertiva, agressiva i de submissió) en l'esport i en altres contextos de la vida quotidiana en funció del tipus d'esport que practiquen (contacte, no contacte). És el primer estudi que aborda

aquesta qüestió, per la qual cosa creiem prematur establir una hipòtesi. No obstant això, les diferències entre tipus d'esports en el context més general de raonament moral no havien estat concloents perquè, així com alguns estudis no van mostrar diferències significatives en el desenvolupament del raonament moral entre els participants en diferents tipus d'esports (Proios et al., 2004), d'altres sí que ho van fer (Priest et al., 1999). El segon objectiu va ser determinar si l'assertivitat, l'agressivitat i la submissió en l'esport es relacionen amb el tipus d'esport practicat (contacte, no contacte) una vegada hagin estat controlats els efectes respectius de l'assertivitat, l'agressivitat i la submissió en la vida quotidiana. Finalment, es van afegir les percepcions d'estils interpersonals al model (suport/frustració de les necessitats psicològiques bàsiques de les esportistes per part de l'entrenador). Per a aquests dos últims objectius tampoc no es van plantejar hipòtesis, ja que s'estudien per primera vegada.

Metodologia

Participants

Es va fer servir un mostreig per conveniència. La mostra va estar formada per 272 dones esportistes, 149 practicants d'esports en els quals no es produeix contacte físic amb l'adversari (bàdminton: $n = 43$, patinatge en línia, $n = 19$, natació sincronitzada: $n = 51$, i triatló: $n = 36$), i 123 participants en esports en els quals sí que hi ha contacte físic amb l'adversari (bàsquet: $n = 105$, rugbi: $n = 18$), amb edats compreses entre els 11 i els 16 anys ($M = 13.48$, $DT = 1.93$) d'una ciutat del nord d'Espanya. No hi va haver mortaldat mostral.

Materials i instruments

Tendències d'acció assertiva, agressiva i de submissió. Es va utilitzar la versió traduïda a l'espanyol per Cecchini et al. (2009) del CATS (*Children's Action Tendency Scale*), que planteja dilemes morals sobre actituds i comportaments assertius, agressius i de submissió en nens (Deluty, 1979). El participant ha de respondre a preguntes que impliquen situacions de frustració, provocació i conflicte (p. ex., "Acabes de sortir de l'escola. Un nen més petit que tu et tira una pedra que et dona al cap. Tu què faries?"). A cada una de les situacions li segueixen tres alternatives (agressió: "Donar-li una bona 'pallissa' perquè sàpiga el mal que fa"; assertivitat: "Renyar-lo i dir-li que tirar pedres al cap de les persones és molt perillós", i submissió: "ignorar-lo"), presentades en contraposició (assertivitat

davant agressivitat, assertivitat davant submissió, i submissió davant agressivitat), de manera que estan obligats a comparar i triar la millor alternativa. En aquest estudi s'ha utilitzat la versió reduïda de sis preguntes, que donen lloc a divuit respostes. Les puntuacions totals per a cada subescala (assertivitat, agressivitat i submissió) oscil·len entre 0 i 12 punts. En la present investigació la consistència interna de cada subescala ha estat examinada per la fórmula Kuder-Richardson (K-R 20) per a respostes dicotòmiques. Els valors van ser els següents [entre parèntesis es recullen els valors obtinguts per Bredemeier (1994); també amb una versió reduïda del qüestionari]: assertivitat = .60 (.54), agressivitat = .82 (.80) i submissió = .63 (.58).

Tendències d'acció assertiva, agressiva i de submissió en l'esport. Es va utilitzar la versió traduïda a l'espanyol per Cecchini et al. (2009) de l'SCATS (*Sport Children's Action Tendency Scale*), que planteja dilemes morals sobre actituds i comportaments d'aquestes mateixes variables en situacions específiques de l'esport (Bredemeier, 1994). L'estructura és la mateixa que l'Escala de les Tendències d'Acció dels Infants (CATS). El participant ha de respondre a preguntes que també impliquen situacions conflictives ("Ets el corredor més ràpid de la teva escola. Un noi nou arriba a l'escola i presumeix que et pot vèncer sense dificultat. Decideixes competir amb ell. Gairebé al final de la carrera tu vas davant, però aleshores et torces el turmell. Tu què faries?"). A cada una de les situacions li segueixen tres alternatives (agressió: "Utilitzaria els colzes per mantenir-lo darrere meu i d'aquesta manera poder guanyar-lo"; assertivitat: "M'aturaria i el desafiaria a una nova carrera quan el turmell millori", i submissió: "Acabaria la carrera el millor que pogués i no li diria res a ningú sobre el turmell"), presentades en contraposició (assertivitat davant agressivitat, assertivitat davant submissió, i submissió davant agressivitat). Les puntuacions totals per a cada subescala oscil·len entre 0 i 20 punts. Els valors Kuder-Richardson per a respostes dicotòmiques van ser els següents (entre parèntesis es recullen els valors de l'escala original): assertivitat = .72 (.68), agressivitat = .89 (.85) i submissió = .69 (.66).

Estil interpersonal de l'entrenador. Per avaluar les percepcions de les esportistes sobre l'estil d'instrucció dels seus entrenadors es va utilitzar el *Coaches' Interpersonal Style Questionnaire* (Pulido et al., 2017). Aquest instrument consta de 24 ítems dissenyats per avaluar les percepcions que tenen els esportistes sobre els comportaments de suport i frustració dels seus entrenadors cap a les necessitats psicològiques dels esportistes. Les preguntes van precedides de l'arrel "Durant les pràctiques, el nostre entrenador...". L'escala està formada per sis factors (quatre ítems per factor): suport d'autonomia (p. ex. "... ens pregunta sovint

sobre les nostres preferències respecte a les activitats/tasques a realitzar"), suport de competència ("... ens proposa exercicis ajustats al nostre nivell perquè puguem fer-los bé"), suport de relació ("... fomenta a tota hora les bones relacions entre els companys d'equip"), frustració d'autonomia ("... m'impedeix prendre decisions respecte a la manera en què jugo"), frustració de competència ("... em proposa situacions que em fan sentir incapaç"), i frustració de relació ("... en ocasions m'he sentit rebutjat per ell/ella"). Totes les respostes van ser qualificades en una escala Likert de 5 punts que van des d'1 (totalment en desacord) a 5 (totalment d'acord). En el present estudi, els valors alfa de Cronbach van ser respectivament els següents: .72, .82, .80, .72, .87, i .75.

Procediment

Es va obtenir el consentiment informat dels pares, entrenadors i presidents dels clubs esportius. Els qüestionaris eren anònims i es va assegurar a les esportistes que les seves respostes no estarien a disposició dels seus entrenadors o pares. Tots els qüestionaris van ser completats sota la supervisió d'un investigador experimentat. Les dades es van recollir immediatament després d'una sessió d'entrenament. Els enquestats van tardar aproximadament uns 30 minuts a emplenar els qüestionaris. Es va comptar amb el permís del Comitè Ètic de la Universitat d'Oviedo.

Anàlisi de dades

Totes les dades van ser analitzades utilitzant el programa SPSS 24.0. Es va utilitzar el test de Kolmogorov-Smirnov (amb la correcció Lilliefors) per contrastar si el conjunt de dades s'ajustava o no a una distribució normal. Utilitzant un nivell de significació del 5%, es va arribar a la conclusió que cap de les variables utilitzades en el present estudi no presentava una distribució normal. Per determinar les diferències entre els grups (esports de contacte *versus* esports de no contacte) de les variables objecte d'estudi es va utilitzar la prova de Kruskal-Wallis. Les correlacions bivariades es van establir mitjançant la prova Rho de Spearman. Per determinar si l'esport (contacte, no contacte) es relacionava amb el raonament moral en l'esport, independentment del raonament moral en general, es van confeccionar diferents models lineals generalitzats (MLG), prenent com a variable dependent el raonament moral de les esportistes sobre els comportaments (a) assertius, (b) agressius, i (c) de submissió en l'esport, i com a variables predictores el tipus d'esport (contacte, no contacte), i el raonament de les esportistes sobre els comportaments (a1) assertius, (b1) agressius i (c1) de submissió en altres contextos de la vida

quotidiana. Així mateix, per conèixer la relació entre el raonament moral i el suport/frustració de les necessitats psicològiques bàsiques per part de l'entrenador, es van anar incloent en el model les sis dimensions del qüestionari i totes les seves possibles interaccions. Com a variable de contrast també es va incloure l'edat. L'MLG estableix com la variable dependent es relacionava amb els factors i les covariables mitjançant una determinada funció d'enllaç. A més, el model permet que la variable dependent tingui una distribució no normal. En la construcció de l'MLG, la incorporació dels diferents factors i covariables es va fer fins que no es va obtenir una millora significativa en el model. Les variables no significatives van ser excloses del model per evitar una parametrització excessiva que diluís altres efectes (Punsly i Deriso, 1991). El model més apropiat va ser aquell que minimitzés la desviació residual. En el cas que hi hagués heteroscedasticitat als residus del model vam utilitzar l'opció de l'estimador robust. Per a la interpretació dels resultats es va tenir en compte la prova òmnibus (si no resulta significatiu, l'anàlisi acaba). A continuació, es van valorar les mesures de bondat d'ajust, basades en desviació i valors d'AIC.

Resultats

Diferències entre grups

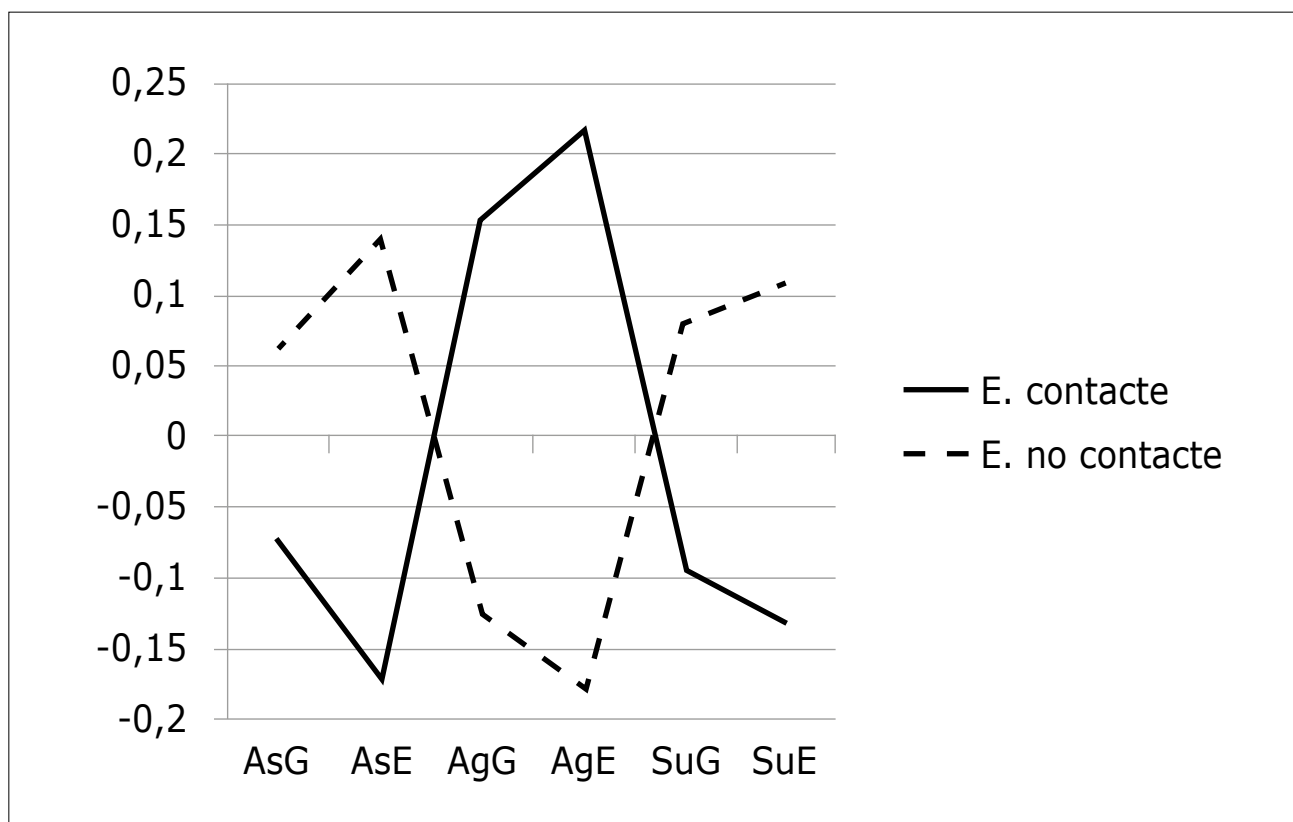
Les participants van mostrar diferències estadísticament significatives entre si en sis variables en funció del tipus d'esport practicat. Les practicants d'esports de contacte van puntuar més alt en les tendències d'acció agressiva en l'esport i en altres contextos, i més baix en les tendències d'acció assertiva i de submissió en l'esport que les esportistes que practicaven esports en els quals no hi ha contacte físic amb les adversàries (Taula 1). Com que el raonament sobre tendències d'acció es va quantificar sobre la base de preguntes dicotòmiques, es va poder concloure que el grup d'esportistes que practicaven esports de contacte presentava nivells més baixos de raonament moral que les esportistes que practicaven esports en els quals no hi ha contacte físic entre els participants. També es va observar que les practicants d'esports en els quals no hi ha contacte físic perceben un grau de suport més gran de les necessitats psicològiques bàsiques de competència i de relació per part del seu entrenador. A les Figures 1 i 2 s'observa una clara tendència més adaptativa en el grup d'esportistes que no practiquen esports de contacte, tant en raonament moral com en suport/frustració de les necessitats psicològiques bàsiques per part de l'entrenador, excepte en frustració d'autonomia.

Taula 1

Anàlisis descriptives i diferències entre grups (esports de contacte versus esports de no contacte) de les variables objecte d'estudi.

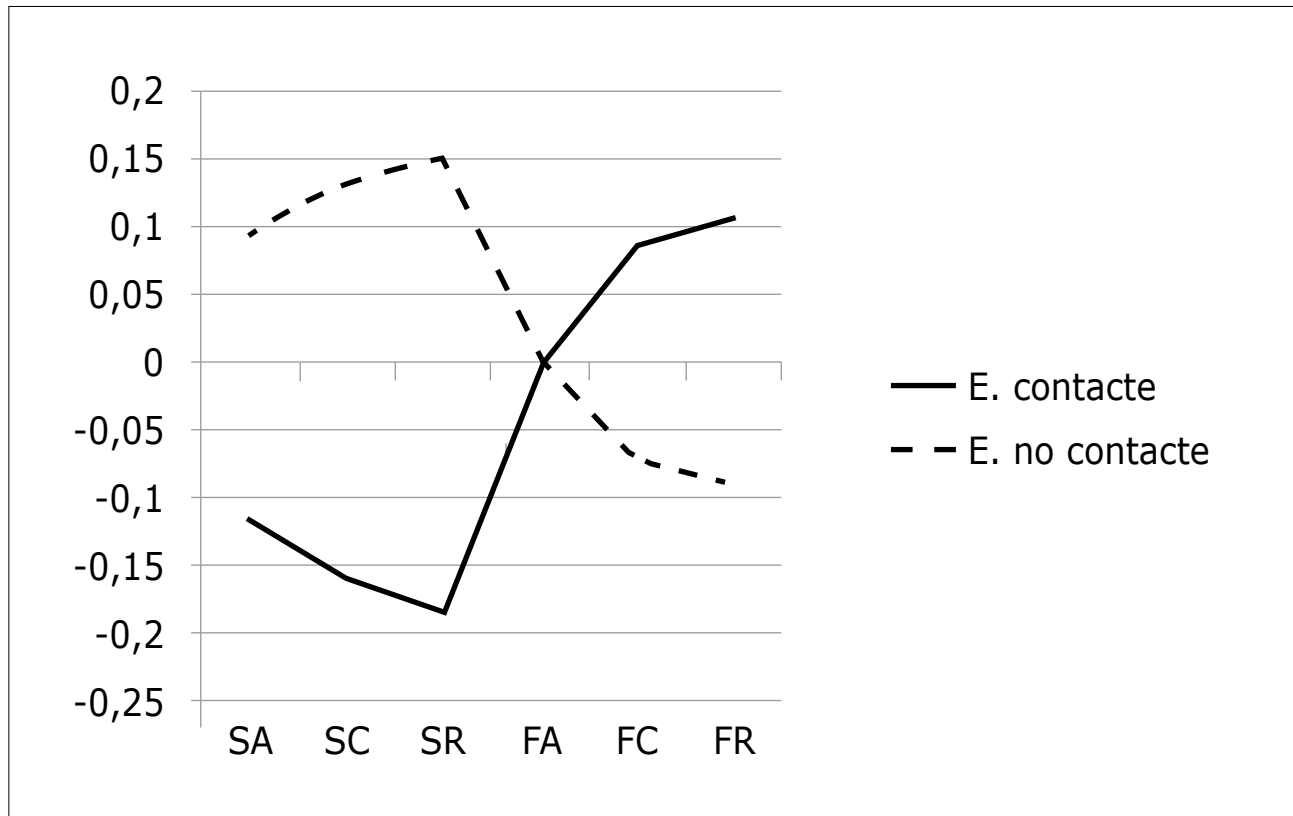
	Esport no contacte		Esport contacte		Total	
	M	DT	M	DT	M	DT
Assertivitat General	9.27	1.37	9.07	1.54	9.18	1.45
Agressivitat General	3.28	2.00	3.86*	2.13	3.54	2.08
Submissió General	5.46	2.23	5.06	2.21	5.28	2.23
Assertivitat Esport	15.66*	2.67	14.74	3.15	15.24	2.93
Agressivitat Esport	5.97	4.10	7.62**	4.14	6.72	4.19
Submissió Esport	8.37*	3.08	7.63	2.95	8.04	3.04
Suport Autonomia	3.19	.99	2.98	1.03	3.09	1.02
Suport Competència	4.19**	1.03	3.87	1.11	4.05	1.08
Suport Relació	5.66**	1.01	5.28	1.22	5.49	1.12
Frustració Autonomia	3.04	1.02	3.03	.97	3.03	.99
Frustració Competència	2.17	1.28	2.38	1.30	2.27	1.29
Frustració Relació	1.83	.96	2.02	.96	1.92	.96

Nota: * $p < .05$; ** $p < .01$.

**Figura 1**

Puntuacions z de les variables de raonament moral en cada un dels grups.

Nota: AsG = Assertivitat General, AsE = Assertivitat en l'esport, AgG = Agressivitat General, AgE = Agressivitat en l'esport, SuG = Submissió General, SuE = Submissió en l'esport.

**Figura 2**

Puntuacions z de suport/frustració de les necessitats psicològiques bàsiques de les esportistes per part de l'entrenador, en cada un dels grups.

Nota: SA = Suport a l'Autonomia, SC = Suport a la Competència, SR = Suport a la relació, FA = Frustració d'Autonomia, FC = Frustració de Competència, FR = Frustració de Relació.

Taula 2

Correlacions bivariades.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Assertivitat General	1.00										
2. Agressivitat General	-.22***	1.00									
3. Submissió General	-.45***	-.73***	1.00								
4. Assertivitat Esport	.17**	-.38***	.25***	1.00							
5. Agressivitat Esport	-.04	.54***	-.47***	-.69***	1.00						
6. Submissió Esport	-.06	-.37***	.38***	.04	-.73***	1.00					
7. Suport Autonomia	-.17**	.02	.09	.03	-.01	-.01	1.00				
8. Suport Competència	.00	-.06	.06	.17**	-.12	-.03	.49***	1.00			
9. Suport Relació	.05	-.14*	.10	.18**	-.13*	.00	.43***	.60***	1.00		
10. Frustr. Autonomia	.03	.10	-.13*	-.25***	.13*	.10	-.23***	-.36***	-.22***	1.00	
11. Frustr. Competència	-.04	.10	-.07	-.32***	.19**	.07	-.23***	-.50***	-.39***	.60**	1.00
12. Frustració Relació	-.13*	.15*	-.06	-.33***	.19**	.05	-.11	-.41***	-.42***	.43***	.70***

Taula 3*Models lineals generalitzats prenent com a variable dependent l'assertivitat en l'esport.*

Paràmetre	B	DE	Wald	Sig.	Exp(B)	95% CI		R²
						Inferior	Superior	
Model 1								
Esport	-.918	.358	6.576	.010	.399	.198	.805	.02
Model 2								
Esport	-.838	.351	5.701	.017	.433	.217	.861	.07
Assertivitat General	.409	.119	11.914	.001	1.505	1.193	1.899	
Model 3								
Esport	-.699	.340	4.231	.040	.497	.256	.968	.15
Assertivitat General	.408	.112	13.236	.000	1.504	1.207	1.875	
Frustració Competència	-.872	.179	23.796	.000	.418	.295	.594	
Model 4								
Esport	-.664	.337	3.880	.049	.515	.266	.997	.17
Assertivitat General	.366	.114	10.218	.001	1.442	1.152	1.804	
Frustració Competència	-.495	.206	5.766	.016	.610	.407	.913	
Frustració Relació	-.529	.239	4.918	.027	.589	.369	.940	

Correlacions bivariades

Tant en el context esportiu com en la vida en general les correlacions més altes entre les tres variables que mesuren les tendències d'acció es van donar entre submissió i agressivitat. Les tres tendències d'acció en la vida quotidiana van correlacionar positivament amb la variable corresponent en l'esport, encara que l'agressivitat va ser la que va mostrar una correlació més elevada. En l'esport, aquestes mateixes dimensions van mostrar un grau més elevat de correlació amb les variables que mesuren el suport/frustració de les necessitats psicològiques bàsiques per part de l'entrenador, tret de la variable submissió, que no va mostrar cap relació en el context esportiu. També es va observar una correlació més gran en el context esportiu de l'assertivitat i l'agressivitat (en negatiu i en positiu, respectivament) amb les variables que mesuren la frustració de les necessitats psicològiques bàsiques.

Models lineals generalitzats

A la taula 3 es presenten els resultats dels MLG prenent com a variable resposta l'assertivitat en l'esport. La prova òmnibus va resultar significativa ($\chi^2 = 50.146$ (4), $p < .001$).

En el seu conjunt el model explica un 17% de la variància. En el model 2 s'observa que, en presència de l'assertivitat en l'esport, el tipus d'esport continua sent una variable significativa, encara que explica un percentatge molt baix de la variància. En el model 3 s'inclou la variable frustració de competència, que incrementa en un 8% la variància explicada. Finalment, en el model 4 s'incorpora la frustració de relació, que explica un 2% més de la variància. En conseqüència, el raonament moral sobre l'assertivitat en l'esport és explicat per l'assertivitat en general, el tipus d'esport que es practica (menys assertivitat en els esports de contacte), i la frustració de les necessitats psicològiques bàsiques de competència i de relació per part de l'entrenador.

Els resultats dels MLG prenent com a variable resposta l'agressivitat en l'esport es recullen a la Taula 4. La prova òmnibus va resultar significativa ($\chi^2 = 111.45$ (3), $p < .001$). En el seu conjunt el model explica un 34% de la variància. En el model 2 s'observa que, en presència de l'agressivitat general, el tipus d'esport continua sent una variable significativa, encara que explica un percentatge baix de la variància. En el model 3 s'incorpora la variable frustració de competència. En definitiva, el raonament

Taula 4*Models lineals generalitzats prenent com a variable dependent l'agressivitat en l'esport.*

Paràmetre	B	DE	Wald	Sig.	Exp(B)	95% CI		R²
						Inferior	Superior	
Model 1								
Esport	1.653	.501	10.723	.001	5.222	2.957	13.936	.04
Model 2								
Esport	1.016	.420	5.838	.016	2.761	1.211	6.295	.32
Agressivitat G	2.256	.199	128.94	.000	9.621	6.509	14.221	
Model 3								
Esport	.948	.421	5.070	.024	2.581	1.131	5.892	.34
Agressivitat G	2.237	.202	122.331	.000	9.362	6.298	13.915	
F. Competència	.470	.203	5.387	.020	1.601	1.076	2.381	

Taula 5*Models lineals generalitzats prenent com a variable dependent la submissió en l'esport.*

Paràmetre	B	DE	Wald	Sig.	Exp(B)	95% CI		R²
						Inferior	Superior	
Model 1								
Esport	-.735	.366	4.031	.045	.480	.234	.938	.01
Model 2								
Esport	-.528	.336	2.470	.116	.590	.305	1.139	.16
Submissió G	1.178	.171	47.259	.000	3.248	2.322	4.545	

moral sobre l'agressivitat en l'esport ve determinat per l'agressivitat en general, el tipus d'esport que es practica (més agressivitat en els esports de contacte), i la frustració de la necessitat psicològica bàsica de competència per part de l'entrenador.

En la prova òmnibus els resultats del MLG prenent com a variable resposta la submissió en l'esport va resultar significativa ($\chi^2 = 48.390$ (2), $p < .001$). El model 2 explica un 16% de la variància. En aquest model s'observa que, en presència de la submissió general, el tipus d'esport deixa de ser una variable significativa.

Discussió

Els resultats de l'estudi permeten acceptar que, en dones joves esportistes, hi ha diferències en les tendències d'acció assertiva, agressiva i de submissió en l'esport en funció del tipus d'activitat esportiva que practiquen (contacte, no

contacte). Les participants en esports de contacte mitjà-alt van mostrar una puntuació significativament més alta en les tendències d'acció agressiva que les participants en esports en els quals no hi ha contacte físic, mentre que aquestes van mostrar nivells significativament més elevats en les tendències assertives i de submissió. Tal com es van mesurar aquestes variables en la present investigació, es pot afirmar que les participants en esports de no contacte mostren un raonament més madur sobre dilemes morals de tendències d'acció en l'esport que les participants en esports de contacte mitjà-alt. Aquest resultat és conseqüent amb el que s'ha observat en infants (Bredemeier et al., 1986) i en esportistes universitaris (Cecchini et al., 2007; Priest et al., 1999), i contradiu el que van observar Proios et al. (2004) en una població molt més heterogènia.

Els resultats obtinguts no van ser tan concloents quan es van analitzar les tendències d'acció en altres contextos de la vida quotidiana. Si bé s'observen diferències en els nivells d'agressivitat (més puntuació en les participants d'esports

de contacte, $p < .05$), no apareixen ni en assertivitat ni en submissió. Per provar d'entendre com es relacionen aquestes variables entre si (tendències d'acció en l'esport i en altres contextos) i abordar el segon objectiu de l'estudi, es van fer correlacions bivariades i es van testar diferents models (MLG). Les correlacions bivariades entre les tres tendències d'acció en la vida quotidiana amb la variable corresponent en l'esport es van mostrar de baixes (assertivitat) a moderades (agressivitat), la qual cosa determina que són relativament independents. Això es confirma quan es dissenyen els primers MLG prenent com a variables resultat les tres dimensions de tendències d'acció en l'esport i com a variables independents el tipus d'esport i la corresponent tendència d'acció en la vida quotidiana (models 2). Tant en la tendència d'acció assertiva com agressiva, el tipus d'esport continua sent un predictor significatiu. És a dir, que el tipus d'esport (contacte, no contacte), prediu les tendències d'acció assertiva i agressiva en l'esport en presència de les tendències d'acció assertiva i agressiva en altres contextos (tret). En submissió no s'observen aquests resultats, creiem que per la manera en què s'han mesurat aquestes variables.

Quan en els models s'inclou el suport/frustració de les necessitats psicològiques bàsiques per part de l'entrenador, la variable amb més poder explicatiu, tant en les tendències d'acció assertiva com agressiva, és la frustració de competència. Això és consistent amb el que van observar Shields et al. (2016) en la relació entre l'orientació de competència i l'esportivitat. També la relació entre la frustració i l'agressivitat està àmpliament documentada. Els resultats són també coherents amb els observats en la relació que manté el suport-frustració de les necessitats psicològiques bàsiques amb la victimització (Menéndez-Santurio et al., 2020), i el comportament antisocial amb l'adversari (Delrue et al., 2017).

Finalment, el model 4 en la predicció de la tendència assertiva en l'esport inclou també la variable frustració de relació en negatiu. Tenint en compte que l'assertivitat és una habilitat de comunicació interpersonal i social, sembla lògic pensar que també es vinculi als processos de relació social. Els passos 3 i 4 disminueixen el poder explicatiu del tipus d'esport sobre les variables resultat, però no l'anul·len, per la qual cosa no poden explicar totalment la relació.

El present estudi té algunes limitacions. La primera és que es basa en una aproximació transversal que no pot donar compte de les relacions causa-efecte. La segona és que les variables utilitzades no expliquen en tota la seva magnitud la relació entre el tipus d'esport i les tendències d'acció en l'esport. Així mateix, una tercera limitació és el fet d'haver dut a terme un mesurament dicotòmic.

Per tot això, estimem que s'haurien de fer nous estudis longitudinals i experimentals que abordessin l'explicació d'aquesta relació a partir de la incorporació de noves variables com el respecte, la responsabilitat personal, l'esportivitat o la companyonia.

Finançament

Aquest treball ha estat subvencionat per l'empresa Fundació Cespa – Projecte Home (Ajuntament d'Oviedo).

Referències

- Bredemeier, B. J. (1994). Children's moral reasoning and their assertive, aggressive, and submissive tendencies in sport and daily life. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 16(1), 1-14.
- Bredemeier, B. J., & Shields, D. (1984). Divergence in moral reasoning about sport and everyday life. *Sociology of Sport Journal*, 1, 348-357. <http://dx.doi.org/10.1123/ssj.1.4.348>
- Bredemeier, B. J., & Shields, D. L. (1986). Moral growth among athletes and nonathletes: A comparative analysis. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*, 147(1), 7-18. <http://dx.doi.org/10.1080/00221325.1986.9914475>
- Bredemeier, B. J., Weiss, M., & Shields, D. (1986). The relationship of sport involvement with children's moral reasoning and aggression tendencies. *Journal of Sport Psychology*, 8, 304-318. <http://dx.doi.org/10.1123/jsp.8.4.304>
- Cecchini, J. A., González, C., Alonso, C., Barreal, J. M., Fernández, C., García, M., Llana, R., & Nuño, P. (2009). Repercusiones del Programa Delfos sobre los niveles de agresividad en el deporte y otros contextos de la vida diaria. *Apunts Educación Física y Deportes*, 2, 34-41.
- Cecchini, J. A., González, C., & Montero, J. (2007). Participación en el deporte y fair play. *Psicothema*, 19, 57-64. <https://www.redalyc.org/pdf/727/72719109.pdf>
- Cecchini, J. A., Méndez-Giménez, A., & Fernández-Río, J. (2014). Meta-percepciones de competencia de terceros significativos, competencia percibida, motivación situacional y orientaciones de deportividad en jóvenes deportistas. *Revista de Psicología del Deporte*, 23(2), 285-293.
- Chantal, Y., Robin, P., Vernat, J. P., & Bernache-Assolant, I. (2005). Motivation, sportspersonship and athletic aggression: a mediational analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 6, 233-249. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2003.10.010>
- Delrue, J., Vansteenkiste, M., Mouratidis, A., Gevaert, K., Vande Broek, G., & Haerens, L. (2017). A game-to-game investigation of the relation between need-supportive and need-thwarting coaching and moral behavior in soccer. *Psychology of Sport and Exercise*, 31, 1-10. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.03.010>
- Deluty, R. H. (1979). Children's Action Tendency Scale: A self-report measure of aggressiveness, assertiveness, and submissiveness in children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47(6), 1061-1071. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.47.6.1061>
- Fruchart, E., & Rulence-Paques, P. (2014). Condoning aggressive behaviour in sport: A comparison between professional handball players, amateur players, and lay people. *Psicologica*, 35, 585-600. <http://hdl.handle.net/20.500.12424/902104>
- Kavussanu, M., & Ntoumanis, N. (2003). Participation in sport and moral functioning: Does ego orientation mediate their relationship? *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 25, 1-18. <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.25.4.501>

- Kavussanu, M., Roberts, G. C., & Ntoumanis, N. (2002). Contextual influences on moral functioning of college basketball players. *The Sport Psychologist*, 16(4), 347–367. <http://dx.doi.org/10.1123/tsp.16.4.347>
- Martin, E. M., Gould, D., & Ewing, M. E. (2017). Youth's perceptions of rule-breaking and antisocial behaviours: Gender, developmental level, and competitive level differences. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15(1), 64–79. <http://dx.doi.org/10.1080/1612197X.2015.1055289>
- Menéndez-Santurio, J. I., Fernández-Río, J., Cecchini, J. A., & González-Villora, S. (2020). Conexiones entre la victimización en el acoso escolar y la satisfacción-frustración de las necesidades psicológicas básicas de los adolescentes. *Revista de Psicodidáctica*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psicod.2019.11.002>
- Miller, B. W., Roberts, G., & Ommundsen, Y. (2004). Effect of perceived motivational climate on moral functioning, team moral atmosphere perceptions, and the legitimacy of intentionally injurious acts among competitive youth football players. *Psychology of Sport and Exercise*, 20, 1–17. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2004.04.003>
- Nascimento Junior, J. R., Silva, E. C., Freire, G. L. M., Granja, C. T. L., Silva, A. A., & Oliveira, D. V. (2020). Athlete's motivation and the quality of his relationship with the coach. *Apunts Educación Física y Deportes*, 142, 21–28. [https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.\(2020/4\).142.03](https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.(2020/4).142.03)
- Ntoumanis, N., Barkoukis, V., Gucciardi, D. F., & Chan, D. K. C. (2017). Linking coach interpersonal style with athlete doping intentions and doping use: a prospective study. *Journal Sport and Exercise Psychology*, 39, 188–198. <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.2016-0243>
- Priest, R. F., Krause, J. V., & Beach, J. (1999). Four-year changes in college athletes' ethical value choices in sports situations. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 70, 170–178. <http://dx.doi.org/10.1080/02701367.1999.10608034>
- Proios, M., Doganis, G., & Athanailidis, I. (2004). Moral development and form of participation, type of sport, and sport experience. *Perceptual and Motor Skills*, 99, 633–642. <http://dx.doi.org/10.2466/pms.99.2.633-642>
- Pulido, J. J., Sánchez-Oliva, D., Leo, F. M., Sánchez-Cano, J., & García-Calvo, T. (2017). Development and validation of Coach's Interpersonal Style Questionnaire (CIS-Q). *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 1–13.
- Rutten, E. A., Schuengel, C., Dirks, E., Stams, G. J. J., Biesta, G. J., & Hoeksma, J. B. (2011). Predictors of antisocial and prosocial behavior in an adolescent sports context. *Social Development*, 20(2), 294–315. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9507.2010.00598.x>
- Shields, D. L., Funk, C. D., & Bredemeier, B. L. (2016). Conceptual metaphors and prosocial behavior. *Psychology of Sport and Exercise*, 27, 213–221. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.09.001>
- Shrout, M. R., Voelker, D. K., Munro, G. D., & Kubitz, K. A. (2017). Associations between sport participation, goal and sportspersonship orientations, and moral reasoning. *Ethics & Behavior*, 27(6), 502–518. <http://dx.doi.org/10.1080/10508422.2016.1233494>
- Vallerand, R. J., Deshaies, P., & Cuerrier, J. P. (1997). On the effects of the social context on behavioral intentions of sportsmanship. *International Journal of Sport Psychology*, 28(2), 126–140.
- Wagnsson, S., Stenling, A., Gustafsson, H., & Augustsson, C. (2016). Swedish youth football players' attitudes towards moral decision in sport as predicted by the parent-initiated motivational climate. *Psychology of Sport and Exercise*, 25, 110–114. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.05.003>

Conflicte d'interessos: les autories no han comunicat cap conflicte d'interessos.



© Copyright Generalitat de Catalunya (INEFC). Aquest article està disponible a l'URL <https://www.revista-apunts.com/ca/>. Aquest treball està publicat sota una llicència Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License. Les imatges o qualsevol altre material de tercers d'aquest article estan inclosos a la llicència Creative Commons de l'article, tret que s'indiqui el contrari a la línia de crèdit; si el material no s'inclou sota la llicència Creative Commons, els usuaris hauran d'obtenir el permís del titular de la llicència per reproduir el material. Per veure una còpia d'aquesta llicència, visiteu <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>